

FOTO: STICHTING EGELOPVANG HET GOOL, BUSSUM EN O.

AFBLIJVEN,

Pasgeboren egeltjes, reetjes, haasjes, vosjes, wezeltjes, dasjes, eekhoortjes, etcetera hebben uw zorg (meestal) niet nodig. Enkel wanneer u twijfelt of de moeder nog in leven is (onthoud de plek en kijk na een uurtje of twee nog eens of het jong er nog ligt, de moeder zal het een andere plek geven zodra u weg bent), als het dier op een gevaarlijke plek ligt of als er ernstige verwondingen zijn is mensenhulp nodig. **RAAK HET JONGE DIER ECHTER NOOIT AAN!** Met mensengeur (of hondengeur) aan het lijf wordt het door de moeder verstoten en gaat het dood. Wat u wél kunt doen is contact opnemen met een deskundige voor advies. Op www.reeenopvang.nl vindt u een lijst met hulpadressen waar u terecht kunt als u hulp zoekt voor reeën. Voor advies over andere dieren kunt u contact opnemen met de natuurbeheerder van het gebied of met de landelijke dierenambulance-centrale 0900 0245.

FOTO: J. TER BRAAK, STICHTING REENOPVANG NEDERLAND

Jonge dieren die in de natuur geboren zijn horen daar thuis. Bij hun moeders krijgen ze de allerbeste verzorging en opvoeding die er is. Het is jammer dat er elk jaar zoveel misgaat met jonge dieren in het wild: soms worden ze namelijk door mensen gevonden! Dat is schrikken voor beide partijen! Want wat moet je als mens met zo'n klein en kwetsbaar beestje, helemaal alleen midden in het bos of veld? Oppakken en aaien is meestal de eerste reactie. Maar dat is niet slim en doet meer kwaad dan goed. Een wild (zoog)dier dat door een mens is aangeraakt wordt namelijk door de moeder verlaten en sterft de hongerdood! Afblijven dus!

NIET AANRAKEN!

Bovendien, het beestje mag er dan klein en kwetsbaar uitzien, het is ongelooflijk sterk en vrijwel altijd in staat om in de natuur te overleven. Eenzaam en alleen is het óók al niet: de moeder heeft zich verstopt en komt tevorschijn zodra u weg bent. Jonge dieren in het wild zijn dus helemaal niet zielig en hebben de hulp van mensen vrijwel nooit nodig. En zoals ze liggen, zo hoort het!

BLIJF AF, GA WEG!

Veel dieren worden namelijk gewoon op de kale grond geboren. Ze bezitten geen hol zoals jonge konijntjes dat hebben of een nest zoals veel jonge vogels. Jonge konijntjes kunnen zich met gesloten oogjes en oortjes diep onder de grond nog even verder ontwikkelen en de meeste vogels hebben eveneens ruim de tijd om groter te groeien. Maar in tegenstelling tot konijntjes en vogels zijn reetjes, haasjes en heel veel andere dieren al helemaal compleet als ze ter wereld komen. De oogjes en oortjes zijn open, ze zijn helemaal af! En zoals ze liggen, zo hoort het! Zo is het goed, al is dat dan op de kale en koude grond. Laat het jonge dier dan ook rustig liggen, blijf er af en ga weg. Uw aanwezigheid bezorgt de dieren veel stress en dat is niet goed voor ze. **HET JONGE DIER AANRAKEN IS AL HELEMAAL UIT DEN BOZE!** U tekent er hun doodvonnis mee! Het jonge dier is dan gedoemd de hongerdood te sterven.

VOGELS HELPEN? GRAAG!

Vogels zijn veel minder op geur ingesteld dan zoogdieren en zullen hun jongen niet verlaten vanwege mensen- of hondengeur. Vogels die uit het nest zijn gevallen mag u dan ook gerust weer terugzetten. Graag zelfs! Want een vogel-

moeder heeft niet de mogelijkheid haar jong op te pakken en terug in het nest te plaatsen, zoals een zoogdier dat zou doen. Op de grond heeft zo'n jong vogeltje geen enkele kans om te overleven. Het duurt maar even tot het koud is en ophoudt met bedelen, waarna de moeder-vogel stopt met voeren en het jong verloren is.

EKHOORNS HELPEN? DAT KAN!

Eekhoortjes kunnen óók uit het nest vallen. Soms komen ze op een gevaarlijke plek terecht, bijvoorbeeld midden op een weg. Natuurlijk kunt u ze dan beter een andere plaats geven zodat de moeder het jong veilig op kan halen. Wrijf in een dergelijk geval uw handen goed in met gras en neem grote plukken gras om het eekhoortje mee op te pakken en naar een veiliger plekje te brengen. Op die manier neemt het eekhoortje geen mensengeur aan en geeft u het kleintje de grootste kans op overleven.

REEËN HELPEN? HULP VRAGEN!

Van jonge reeën moet u **ALTIJD AFBLIJVEN!** Hooguit kunt u deskundige hulp invoeren bij een van de adressen op www.reeenopvang.nl wanneer dat nodig mocht zijn. Ernstige verwondingen zijn zo'n reden om deskundige hulp in te roepen. Als u twijfelt of de moeder nog leeft, is dat ook een reden om hulp te zoeken. Markeer in het laatste geval de plek waar u het jong gevonden heeft en kijk na een uur of twee nog eens of het jonge dier er nog ligt. De moeder zal het jong een andere plek geven zodra ze terugkomt. Een reekalfje dat op een gevaarlijke plek ligt is eveneens een reden om deskundige hulp in te roepen. Denk niet dat u een reekalfje zelf kunt verhuizen. Een reekalfje verplaatsen zonder dat het uw geur oppikt is vrijwel onmogelijk.

FOTO: STICHTING OPVANG NOACH

Dit jonge eekhoortje (foto rechts) zal het wel redden, net als de jonge kauw hier boven en de jonge das hier onder. Deze dieren zijn alle drie in een opvang opgenomen en worden prima verzorgd. Toch kan de allerbeste zorg die een opvang kan geven de kwaliteitszorg van het moederdier niet eens benaderen.

FOTO: NATUURHULPCENTRUM OFGLABBEK

FOTO: NATUURHULPCENTRUM OFGLABBEK

OOK PASGEBOREN zijn dieren niet ZIELIG

Grijp niet te snel in. Alleen bij egels moet u direct reageren. Met een egel die zich overdag laat zien is altijd iets aan de hand!

FOTO: NATUURHULPCENTRUM OPGLABBEK

Dat moet door specialisten gebeuren, wil het kalfje naderhand in de natuur kunnen overleven. Mocht u dus een reekalfje vinden dat echt hulp nodig heeft, neem dan contact op met een deskundige.

ELK DIER VERDIENT EEN KANS

Grijp dus niet te snel in, maar bedenk wel dat elk dier een kans verdient. Een dier in nood heeft gewoon hulp nodig en hoeft niet van narigheid dood te gaan. Dus draai u niet weg. Doe niet alsof u niets gezien heeft. Een dier uit zijn lijden verlossen is ook hulp! Meestal is het niet verstandig om een dier mee te nemen en naar een opvang te brengen, maar soms is uw hulp absoluut noodzakelijk. U mag geen inheemse wilde dieren bezitten (houden), maar een dier naar een opvang brengen mag wel. (Alleen NOOIT reeën meenemen of aanraken. Voor reeën ALTIJD hulp vragen: www.reeënopvang.nl. Dit in verband met de grote stressgevoeligheid van een ree.) Voor elk ander dier kunt u bij twijfel advies inwinnen bij de natuurbeheerder van het gebied of bij een dierenambulancce. Zet het nummer van de landelijke dierenambulanccecentrale (0900 0245) in uw mobiele telefoon, zodat u het bij noodgevallen altijd bij de hand heeft.

DENK AAN UW EIGEN VEILIGHEID

Mocht u besluiten een dier mee te nemen om het naar een opvang te brengen, wees dan voorzichtig! Denk er om dat veel wilde dieren zullen bijten als u ze oppakt, zeker als ze bang zijn of pijn hebben. Gebruik daarom een handdoek, deken of jas om het dier op te pakken. Neem nooit een dier los mee in de auto! Stop het altijd in een doos of krat waar het niet

uit kan. Besef ook dat sommige dieren gevaarlijk zijn. Een wezel bijvoorbeeld doodt zijn prooi door de halsslagader van zijn slachtoffer door te bijten. Een klein wezeltje tegen je aan leggen om het warm te houden is dan ook ontzettend gevaarlijk! Het oppakken van viseters als reigers en aalscholvers is eveneens riskant! Deze dieren pikken naar ogen! En dat gaat sneller dan u denkt! Ook roofvogels kunnen u behoorlijk verwonden. Let vooral op de klauwen. In twijfelgevallen kunt u het geven van hulp daarom beter aan deskundigen overlaten.

EGELS, DE UITZONDERING

'Grijp niet te snel in' is een gouden regel in de omgang met wilde dieren, maar egels vormen daarop een uitzondering. Als u overdag een egel ziet, is er altijd iets aan de hand. Wacht dan niet af, maar stop het dier in een doos of krat, houd het warm en neem contact op met een deskundige opvang in de buurt. Als u niet gelijk actie onderneemt is het al te laat! Zeker als het buiten wat warmer is, zijn vliegen er snel bij. Ze leggen eitjes in ogen, neusje, mond, geslachtsdelen en wondjes, die zich razendsnel tot maden ontwikkelen, naar binnen kruipen en de egel van binnenuit opeten. Het is mogelijk dat een zieke of gewonde egel een nestje jongen achterlaat. Kijk even of u ze kunt vinden en neem ook de jongen mee.

NOGMAALS: VOGELS HELPEN

Met jonge vogeltjes kunt u ook beter niet zelf aan de slag gaan. Want hoe weet u of u met een zaadeter of een insecteneter van doen hebt? Goedbedoeld wordt aan vogeltjes allerlei voedsel gegeven, maar vrijwel altijd doen mensen het fout. En door verkeerd voer krijgt het

vogeltje diarree en sterft het alsnog. Bel voor jonge vogeltjes die niet teruggezet kunnen worden en echt te klein zijn om zich te redden even met een opvang in de buurt. Vaak moet zo'n vogeltje worden opgenomen, maar niet altijd.

WARMTE, RUST EN EEN DONKERE PLEK

Natuurlijk willen opvangcentra jonge dieren met liefde en kundigheid verzorgen als dat nodig mocht zijn. Het komt echter voor dat u niet direct terecht kunt bij een hulporganisatie en u het betreffende dier even zelf moet verzorgen. Waaraan moet u dan denken? Warmte is dan het allerbelangrijkst! Met een warme kruik of gewoon een in een handdoek gewikkelde limonadefles vol warm water bent u er al. Ook de zogenaamde 'hot packs' zijn handig om voor dit doel te gebruiken. Vermijd stress zoveel mogelijk. Geef het dier daarom een rustige en donkere plek en besef dat elk geluid het dier van streek maakt. Ook praten, lachen of het klikken van een fototoestel geven stress. Geef geen eten of drinken. In principe kunnen dieren best een dag zonder water en voedsel. In elk geval redden ze zich beter zonder voedsel dan met het verkeerde voedsel. Zet hooguit een bakje water neer waar ze uit zichzelf van kunnen drinken. Bij vogels kunt u eventueel met een lepeltje wat water over de snavel laten lopen. Nooit water in het bekje gieten! De vogel zou er in kunnen stikken!

EEN VOORBEELD IS NODIG

Mocht u een dier mee naar huis genomen hebben, hou het dan niet zelf, hoe leuk dat ook lijkt! Het is niet alleen verboden en strafbaar een wild dier te bezitten, het is ook niet goed voor het dier. Zoek daarom naar deskundige opvang. Niet alleen moet zo'n dier op de juiste manier verzorgd worden, ook heeft het een soortgenoot nodig om mee samen te leven. Een deskundige opvang kan daar voor zorgen. Zonder voorbeelden herkennen dieren hun soortgenoten namelijk niet, weten ze niet meer wat voor dier ze zelf zijn en kunnen ze niet meer terug in de natuur. Als tijdelijke oplossing zou u een spiegelkje kunnen plaatsen. Bij jonge eendjes werkt dat heel goed. Het geeft ze ook minder het gevoel eenzaam te zijn. Zoogdieren die de oogjes al open hebben voelen zich eveneens prettiger met een spiegelkje als ze alleen zijn.

GEEN VOGELS UIT HET NEST HALEN

Haal geen kauwen, kraaien, vlaamse gaaien, eksters, etcetera uit het nest voor uw eigen plezier. Vogels die uit het nest worden gehaald en dus een vogelvriendje missen doet u ernstig tekort. Na een tijdje weten ze niet meer dat ze 'vogel' zijn, want in plaats van zich op soortge-

noten te richten moeten ze zich op mensen oriënteren voor voedsel en sociaal contact. Ze zijn dus niet meer bang voor mensen en gaan zich uiteindelijk heel asociaal gedragen en dingen vernielen. Bij u thuis wordt dergelijk gedrag misschien geaccepteerd, uw burens denken daar wellicht heel anders over. Het houden van deze vogels geeft altijd problemen! En het gevolg is vaak dat ze - zodra de vakantietijd aanbreekt - nogal eens losgelaten worden en zichzelf maar moeten redden. Alleen kunnen ze dat helemaal niet! Ze hebben nooit geleerd om voedsel te zoeken en zijn daar ook helemaal niet handig in. Vogels waarvan de vleugels gekortwiekt zijn redden zich al helemaal niet. Ze kunnen immers niet vliegen en dus niet wegvliegen als er gevaar dreigt! Eéns per jaar krijgen ze maar nieuwe veren. Laat jonge vogels daarom gewoon in hun nest. Daar zijn ze op de juiste plek.

ONGELUKKIG TUINIEREN...

Een ongeluk zit in een klein hoekje. Heeft u per ongeluk een konijnenhol in uw tuin openge maakt? Tenzij het nest is ingestort of er een stortbui komt en de jongen drijfmat worden, kunt u het nest beter laten zitten. Als het even kan dan zal de moeder de jongen namelijk 's avonds komen halen. Besef dat dieren in een opvang altijd slechter af zijn dan in de natuur. Zelfs de allerbeste verzorging van mensen kan de verzorging van de moeder niet benaderen. In twijfelgevallen kunt u altijd eerst even bellen met een opvang in de buurt.

RAAMSLACHTOFFERS

Het kan ook gebeuren dat u geconfronteerd wordt met een vogel die tegen een raam is gevlogen en versuft op de grond blijft zitten. Raamslachtoffers kunt u in eerste instantie beter niet verplaatsen. Alleen bij ernstige verwondingen zou u ze naar een opvang kunnen brengen. Maar haal ze liever niet uit de natuurlijke omgeving weg: ze kunnen immers jongen hebben. Beter is het om er een boodschappenkrat of doos overheen te zetten en de vogel drie à vier uur te laten bijkomen. Een kruik is niet nodig. Als het dier na een aantal uren nóg niet is opgeknapt, is het vroeg genoeg om contact op te nemen met een opvang of dierenambulancce. En voel u niet schuldig als het dier in die eerste uren sterft. Als het dier doodgaat aan een inwendige bloeding dan zou dat in een opvang ook gebeurd zijn.

Met dank aan: Stichting Opvang Noach, www.opvangnoach.nl, Stichting Reeënopvang Nederland, www.reeënopvang.nl en Vereniging het Reewild, www.reewild.nl

FOTO: T. RICHTER

BLIJF OP DE PADEN, MET UW HOND AANGELIJND

Reeën zijn zeer stressgevoelig; er hoeft maar iets vreemds in het veld/bos te gebeuren of zij zijn totaal in paniek en weten dan niet meer wat zij doen! In het voorjaar als de reeëgen kalfjes hebben, zijn zij extra oplettend, maar nog sneller in paniek bij onraad. Na de minste verstoring (mensen, honden) slaan ze in blinde paniek op de vlucht. Een vlucht die nogal eens eindigt tegen een rijdende auto, zo blijkt in de praktijk. Officiële cijfers van Vereniging Het Reewild wijzen uit dat in ons land jaarlijks zo'n 10.000 reeën worden doodgereden. In werkelijkheid zijn dat er natuurlijk véél meer, want hoeveel reeën vluchten na een aanrijding niet het bos in en zijn daarna onvindbaar? En hoeveel kalfjes sterven niet de honger dood omdat de moeder niet terugkomt? Houd uw hond daarom aangeliend als u in het bos of in het open veld loopt en bewandel alleen de paden.

Pasgeboren dieren in bos of open veld redden zich (bijna altijd) wel! Blijf er af en ga weg!

Van de jonge egeltjes (foto rechtsboven) valt niets te vrezen, net zo min als van het konijntje op de foto boven of de koolmeesjes op de foto rechts onderaan. De jonge sperwer op deze foto zal u proberen te krabben als u hem oppakt en de jonge reiger (onder) zal naar uw ogen pikken.

FOTO: NATUURHULPCENTRUM OPGLABBEK

FOTO: NATUURHULPCENTRUM OPGLABBEK

Denk ook om uw eigen veiligheid. Visetende vogels zullen naar uw ogen pikken, andere dieren bijten of krabben.

FOTO: NATUURHULPCENTRUM OPGLABBEK